

ОБУКА КОРИСНИКА У БИБЛИОТЕЦИ ШУМАРСКОГ ФАКУЛТЕТА¹

Мирјана Голубовић
Библиотека Шумарског факултета

Сажетак

Рад приказује изворе информација у Библиотеци Шумарског факултета и активности које се планирају ради упознавања студената са радом Библиотеке и проналажењем библиографских информација. Студирање се не своди само на коришћење уџбеничке литературе и наставник од студента очекује да сам проналази потребну литературу. Много студената са истовременим информационим захтевима истог типа (кад студенти траже "нешто из... области") инспирисало је библиотекарe на обезбеђивање ефикасније помоћи за њих: 1. групном презентацијом истих објашњења, и 2. посвећивањем више времена корисницима са специфичним темама и изворима информација. Представљен је садржај уводног предавања које је као пробно презентовано на једном часу. Ради побољшања систематског информисања студената, Библиотека и управа Факултета су се договорили да се почетком школске године у читаоници држе кратки курсеви.

Кључне речи: Образовање корисника, извори информација, факултетске библиотеке, Шумарски факултет

USER EDUCATION IN THE LIBRARY OF THE FACULTY OF FORESTRY²

Mirjana Golubović
Library of the Faculty of Forestry

Abstract

The information resources in the Library of the Faculty of Forestry are reviewed as well as the activities planned in order to inform the students on the Library work and bibliographic information providing. The study is not reduced only to use of manuals and professors expect that students personally seek and find literature needed. Many students with similar information requests (when students ask for "...something from the field of...") have inspired the librarians to make more efficient support to them: 1. via group presentation of the same explications and information; and 2. by dedicating more time to the users with specific subjects and information resources. The content of the introductory lecture that was presented as preliminary on a class is sketched. In order to systematically improve the student's awareness, the Library and the Faculty Management have agreed that some short courses should be organized in the reading room at the beginning of each school year.

Key words: user education, information resources, academic libraries, Faculty of Forestry

1. УВОД

Образовање корисника је увек имало своје место у раду библиотекара на Шумарском факултету. Од времена обнове Библиотеке до краја седамдесетих година постојала је пракса уводних предавања које је држао Управник Библиотеке на последипломским студијама. Преласком на нови начин студирања, који укључује више самосталних радова студената у току студија, и њихово веће ангажовање на предавањима, повећава се и потреба за коришћењем различитих литературних извора и њиховом претрагом по фондовима Библиотеке. Студирање се више не своди само на коришћење уџбеничке литературе, него наставник од студента очекује да сам проналази потребну литературу. Појава већег броја студената са истим захтевима (студенти добију тему од професора и дођу у Библиотеку са питањем: да ли имамо »нешто из области?«) навело је библиотекарe да осмисле како да студентима помогну ефикасније нпр., да се избегне свакодневно понављање типа: «ово је каталог, овде можеш да нађеш ту и ту информацију» и слично. У договору на ту тему осмишљено је пробно предавање које је и презентовано на једном часу.

¹ Рад је саопштен на Стручном скупу "Образовање кадрова и корисника у библиотечко-информационој делатности" у оквиру 10. скупштине Заједнице библиотека универзитета у Србији, који су одржани 25. октобра 2004. г. у Народној библиотеци Србије, Београд.

² Paper presented on the 10th Professional Meeting "Education of library and information professionals and users", organized by the Serbian Academic Library Association and held in the National Library of Serbia, Belgrade, 25 October, 2004

Такође је обављен и разговор са управом Факултета и добијена је сагласност да се од ове школске године у читаоници Библиотеке једном месечно, држе кратки курсеви из одређене тематике. У оквиру ових напора су на огласној табли истакнута и основна упутства за различите врсте претраживања, као и теме предавања. [1]

Овај рад има за циљ да прикаже изворе информација са којима у Библиотеци Шумарског факултета најпре треба упознати студенте. Поред информација о целокупном фонду, предмет обуке студената биће и базе података, њихово претраживање и, наравно, каталози – лисни и електронски. Сви каталози су погодни за самостално претраживање и као инструмент проналажења информација за појединачне библиотечке јединице, могу бити поучни и у погледу развоја и садржаја шумарства као научне дисциплине.

Библиотека Шумарског факултета је део Научно-истраживачке организационе јединице у оквиру Факултета која служи потребама наставе и научно-истраживачког рада. Библиотека служи првенствено студентима, професорима и истраживачима, а могу је користити и други грађани. Фонд Библиотеке чине научне и стручне публикације, већим делом на страним језицима.

Радно време Библиотеке је од 7 до 15 часова. Сва обавештења о раду Библиотеке могу се добити преко телефона + 381 11 3553 122, лок.217 и 347. Информације о библиотеци могу се наћи и на Интернету, на адреси www.sf.bg.sezampro.yu, као и корићењем линка «Библиотека». Наведена су имена библиотечких радника од којих корисници могу тражити информације.

2. ИСТОРИЈАТ БИБЛИОТЕКЕ

Библиотека ове године обележава «50 година савремене Библиотеке Шумарског факултета».

- 1920. почела је настава на Шумарском одсеку Пољопривредног факултета.
- 1927. изашао је први уџбеник чији је аутор Александар Стебут: Наука о познавању земљишта
- 1944. спаљена је зграда у којој се налазила и архива и Библиотека Пољопривредно-Шумарског факултета.
- 1954. Шумарски факултет се усељава у нову зграду на Бановом брду и Библиотека добија просторије у којима се и данас налази.

У фондовима Библиотеке чувају се значајна дела из области шумарских наука, стручни и научни часописи, уџбеничка литература, магистарски радови и докторске дисертације брањене на Шумарском факултету, као и на осталим шумарским факултетима у Југославији пошто је ова Библиотека била матична за све шумарске факултете до распада СФРЈ.

3. ФОНД БИБЛИОТЕКЕ

- Монографске публикације (чине све научне и стручне књиге из различитих области): Фонд Библиотеке Пољопривредно-Шумарског факултета изгорео је 1944. г. а 1954. г. Шумарски факултет је почео са формирањем своје Библиотеке. У почетку фонд је попуњаван књигама које су добијене од расформираног Савезног министарства шума и рудника, касније се фонд попуњавао куповином, поклоном (књига и часописа) и разменом.
- Данас Библиотека располаже књижним фондом од преко 68.000 библиотечких јединица, од тога је 44.535 књига
- Серијске публикације (у које спадају домаћи и страни часописи) са фондом који садржи више од 1.500 наслова и преко 23.000 годишта часописа и новина. Фонд се попуњава како куповином и поклоном тако и разменом за издање Шумарског факултета. Гласник Шумарског факултета - први број је изашао 1950. Размењује са 120 институција у иностранству и 53 у земљи. До сада је објављено 89 броја, са 995 радова. Часопис објављује научне радове из области шумарства, прераде дрвета, пејзажне архитектуре са хортикултуром и заштите од ерозије и уређење бујица. Часопис **Прерада дрвета**, који издаје Шумарски факултет од 2003. године. До сада је објављено 6 бројева.
- **Фонд реткости** садржи старе и ретке књиге углавном на немачком језику, као и докторске и магистарске радове брањене на Шумарском факултету Унивезитета у Београду.

- **Студентски фонд** који садржи уџбенике потребне студентима као и збирку Униката која садржи све уџбенике од 1920 до данас.
- **Поклон библиотека:** Библиотека Шумарског факултета у својим фондовима чува Поклон библиотеке, као засебне целине. Оне су веома различите по величини и значају, представљају велику вредност, како по садржају, тако и као сведочанство о личностима којима су припадале.

4. БАЗЕ ПОДАТАКА

Библиотека поседује базу података на CD-у - TREE CD 1939-2001.

База представља три часописа који су у лисној верзији излазили и још увек излазе под насловом:

1. Forestry abstracts
2. Forest products abstracts
3. Agroforestry abstracts

Ова база садржи преглед чланака са апстрактима, као и књига из наведених области. Обрађује се око 1800 наслова часописа.

Претраживање у бази је могуће према:

- Аутору
- Наслову
- Наслову часописа
- Свим речима из наслова
- Кључним речима

Записи се могу штампати или преузети на дискету и даље користити у било ком текст процесору.

За период 1939-2003 Библиотека поседује и штампану верзију часописа Forestry abstracts, као и базе на CD које су добијене у оквиру КоБСОН пројекта.

- Библиотека поседује збирку фотографија инжењера шумарства Стевана Коларовића, који је читав свој живот посветио шуми и шумарству Србије и иза себе оставио вредне фотографије како значајних врста дрвећа, тако и шума Србије.

5. ФОНДОВИ У БИБЛИОТЕЦИ ШУМАРСКОГ ФАКУЛТЕТА

Библиотечки фонд садржи изворе информација из следећих научних области:

Секундарне публикације:

- Опште енциклопедије и лексикони
 - Речници
 - Атласи

Биотехничке науке:

- Шумарске науке
- Пољопривредне науке

Природне науке

- Математика
- Хемија
- Физика

- Инжењерство
- Архитектура
- Грађевинарство
- Машинство
- Геологија

Биомедицинске науке

- Општа биологија
- Ботаника
- Зоологија
- Генетика
- Екологија и животна средина

Поред тражења помоћи од дежурног библиотекара, студентима, као и другим корисницима Библиотеке, препоручује се и самостално претраживање каталога како би дошли до потребног извора.

6. КАТАЛОЗИ

6.1 Лисни каталози

- **Ауторски** - у коме су каталожки листићи сређени абecedним редом по презимену аутора.

Пример: Аутор Јовановић Бранислав, корисник проналажењем презимена и имена наведеног аутора може да види све публикације које Библиотека поседује од наведеног аутора.

- **Стручни каталог** у којем су каталошки листићи сређени по научним областима

Пример: Дисциплина Дендрологија, корисник проналажењем наведеног термина може да види све публикације које библиотека поседује из дисциплине дендрологије.

- **Каталог докторских дисертација и магистарских радова** - каталошки листићи сређени су абecedним редом по презимену аутора.
- **Каталог серијских публикација** - из којег се може видети са којим насловима часописа (домаћих и страних) Библиотека располаже.

6.2 Електронски каталог

Библиотека Шумарског факултетета укључена је у електронски узајамни каталог Србије изграђен у оквиру пројекта ВБС (Виртуална библиотека Србије). Коришћење ове узајамно повезане библиографско-каталошке базе података (COBISS.SR) са могућностима претраживања целокупне узајамне базе или базе података појединачних библиотека које су у систему, могуће је преко Народне библиотеке Србије путем следеће адресе www.nbs.bg.ac.yu, избором понуђене опције узајамни е-каталог или опције ВБС.

7. БИБЛИОГРАФИЈЕ

Поред наведених каталога до информације се може доћи и помоћу библиографија.

- **Библиографије научних и стручних радова наставника и сарадника Шумарског факултета** где су пописани сви научни и стручни радови за период 1920 – 2000. Треба нагласити да наведене библиографије имају **ауторски и предметни регистар** што у многоме помаже кориснику да лако пронађе литературу која му је неопходна. До сада је објављено пет књига, док је период 1996-2000 само пописан. Уз Библиографију су објављене и кратке биографије свих наставника и сарадника Факултета.

За прву књигу библиографије од 1945-1980. г. колегиница Бранислава Лукић-Милинковић је добила и награду из фонда. «Људмила Михаиловић», 1985. године коју додељује Народна библиотека Србије.

- **Библиографија пројеката 1948-1990.** коју су такође прикупили и обрадили радници Библиотеке Објављена је само прва књига од укупно седам. Подаци су електронски обрађени.

8. ДРУГИ ИЗВОРИ ИНФОРМАЦИЈА ЗА ПРЕТРАЖИВАЊЕ

- На улазном екрану сајта Народне библиотеке Србије налази се такође и линк за КОБСОН (Конзорцијум библиотека Србије за обједињену набавку) тј. линк за координирану набавку стручне литературе. Оваквом набавком је омогућен доступ за преко 12 000 електронских страних часописа (у пуном тексту) из различитих области науке, које финансира Министарство за науку и технологију и развој Републике Србије. Претраживање часописа у пуном формату могуће је само помоћу рачунара на Академској мрежи (какав је рачунар у Библиотеци и Рачунском центру Шумарског факултета). За сада ту погодност могу користити само запослени на Факултету, а коришћење за студенте биће могуће тек по успостављању рачунарске мреже на Факултету.

9. ЛИТЕРАТУРА

1. А. Поповић, Б. Мазих (2004): Обука корисника - основни циљ Универзитетских Библиотека, Инфотека, специјални број, Заједница библиотека универзитета у Србији, Београд, стр. 86-89.